

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1929 kl. 5 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion, II: 299, angående den efter krisåren tillämpade allmänna lönepolitikens inverkan på jordbrukets ekonomi m. m.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 299, har herr Carlström hemställt, att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt de nyligen tillsatta sakkunniga för utredning av jordbrukets ekonomiska läge m. m. att i samband med den igångsatta utredningen söka klarlägga, vilken inverkan den efter krisåren av stat, kommun och enskilda utanför jordbruket tillämpade lönepolitiken haft på jordbrukets ekonomi, samt tillika undersöka de grunder, på vilka levnadskostnadsindex vilar och hur denna står i förhållande till livsmedelsindex. Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisades, anförde i sitt utlåtande nr 5 följande.

”Föreliggande motion hänför sig till ett område, inom vilket ett omfattande utredningsarbete nyligen igångsatts, sedan 1928 års riksdag därom gjort framställning till Kungl. Maj:t. Med anledning av två inom andra kammaren nämnda år väckta motioner (II: 384 och II: 397) anhöll nämligen riksdagen i skrivelse nr 375 till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge samt angående åtgärder, som kunde och borde vidtagas i syfte att höja jordbrukets ekonomiska bärkraft därhän, att förutsättningar skapades för att jordbrukets arbetare måtte komma i åtnjutande av förbättrade levnadsvillkor. Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott.

I skrivelsen framhöll riksdagen bl. a., att såsom ett led i utredningsarbetet orsakerna till jordbrukets betryckta läge borde klarläggas, dels i den mån de kunde avläsas i de räkenskapsresultat från svenska jordbruk, som hopbragts på uppdrag av lantbruksstyrelsen och under en följd av år publicerats, och dels i den mån de kunde genom andra undersökningar fastställas. Riksdagen förmodade, att den pågående utredningen om tullsystemets verkningar därvidlag kunde bli av visst värde. Uppmärksamheten borde även fästas vid importens inverkan i konkurrensavseende. Likaså borde undersökas i vad mån bristen på planmässighet i ansträngningarna att tillvarata den svenska marknadens möj-

ligheter för avsättning av jordbrukets alster kunde bidraga till svårigheterna för jordbruksnäringen. Och slutligen vore en undersökning av huru exportmöjligheterna utnyttjats och vad som härvidlag bruste en angelägenhet av stor vikt.

I vad fråga gäller klarläggandet av *orsakerna* till jordbrukets betryckta läge framhöllos sålunda i riksdagens nyssnämnda skrivelse vissa områden, som borde göras till föremål för undersökning. Det i nu föreliggande motion framställda yrkandet går ut på, att åt de sakkunniga, vilka den 20 december 1928 på grund av berörda riksdagsskrivelse jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet tillkallats för verkställande av utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m., skulle uppdragas att därvid till behandling upptaga ytterligare ett par frågor av största vikt för ett fullständigt klarläggande av förevarande spörsmål. Motionären vill sålunda hava utrett, huruvida den efter krisåren tillämpade lönepolitiken för andra befolkningsgrupper än de vid jordbruket anställda menligt återverkat på jordbruksnäringens ekonomi därigenom, att den medfört förhållandevis högre priser på andra förnödenheter och nyttigheter än livsmedel och sålunda varit orsak till att levnadskostnadsindex numera ligger på en icke oväsentligt högre nivå än livsmedelsindex.

Det torde icke kunna förnekas, att lönesättningen på vissa områden av näringslivet och inom den kommunala och statliga förvaltningsverksamheten kan komma att få en konstlad karaktär, som ej har sin grund i lagen om tillgång och efterfrågan. För jordbrukets utövare torde däremot nämnda lag vara i allt väsentligt bestämmande för priserna på lantbrukets produkter. Skillnaden mellan den ersättning, jordbrukets arbetare erhålla för sitt arbete, och de löner, som andra befolkningsgrupper betinga sig för sitt, är också påtaglig och har väsentligt ökats under de senare åren.

Utskottet hyser därför i likhet med motionären den uppfattningen, att den utanför jordbruket tillämpade lönepolitiken är en faktor av mycket stor betydelse jämväl för jordbrukets vidkommande och att på grund härav frågan om denna lönepolitik art och verkan bör ägnas allvarlig uppmärksamhet vid den påbörjade utredningen rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m. De för nämnda utredningsarbete lämnade direktiven hava visserligen fått en så vid avfattning, att det måhända icke är uteslutet, att utredningen kan komma att omfatta jämväl förevarande spörsmål, trots att uttrycklig föreskrift därom icke lämnats. Men frågan synes dock utskottet vara av sådan vikt, att riksdagen — i syfte att utesluta möjligheten av att frågan icke ägnas tillbörlig uppmärksamhet — bör ingå med framställning till Kungl. Maj:t med anhållan, att berörda direktiv kompletteras i här förevarande hänseende.

Då utskottet sålunda funnit sig böra tillstyrka den föreliggande motionen, har utskottet ingalunda förbisett, att möjligheterna torde vara mycket små att genom den åsyftade utredningen kunna vinna rättelse i eventuellt påvisbara missförhållanden i här berörda avseende. Men utskottet hyser dock samtidigt

den förhoppningen, att en undersökning av ifrågavarande spörsmål åtminstone bör kunna leda till en klarare uppfattning om det ekonomiska sambandet mellan olika näringar och företag. Därigenom kan måhända även vinnas en vidgad förståelse mellan de olika intressegrupperna, vilket i sin tur skulle kunna bidra till att det mål uppnås, för vilket fjolårets riksdag uttalade sig, då den begärde en utredning avseende åtgärder "i syfte att höja jordbrukets ekonomiska bärkraft därhän, att förutsättningar skapas för att jordbrukets arbetare må komma i åtnjutande av förbättrade levnadsvillkor".

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa, att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt de för verkställande av utredning rörande jordbrukets ekonomiska läge m. m. tillkallade sakkunniga att vid fullgörandet av sitt uppdrag söka klarlägga, vilken inverkan den efter krisåren av stat, kommuner och enskilda utanför jordbruket tillämpade lönepolitiken haft på jordbrukets ekonomi, samt tillika undersöka de grunder, på vilka levnadskostnadsindex vilar och hur detta står i förhållande till livsmedelsindex."

Denna utskottets hemställan blev av andra kammaren bifallen.

*Andra kam-
marens
beslut.*

Första kammaren, som delgivits andra kammarens beslut, har hänvisat ärendet till sitt *andra* tillfälliga utskott, som i anledning härav får anföra följande.

Utskottet finner sig kunna instämma i vad andra kammarens utskott yttrat i ärendet och får fördenskuU hemställa, *Utskottet.*

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 18 april 1929.

På utskottets vägnar:

GUSTAF W. ROOS.

Närvarande: Se under utlåtande nr 6.

Reservation

av herrar *Julin* och *Larsén*.
